

Голас Радзімы

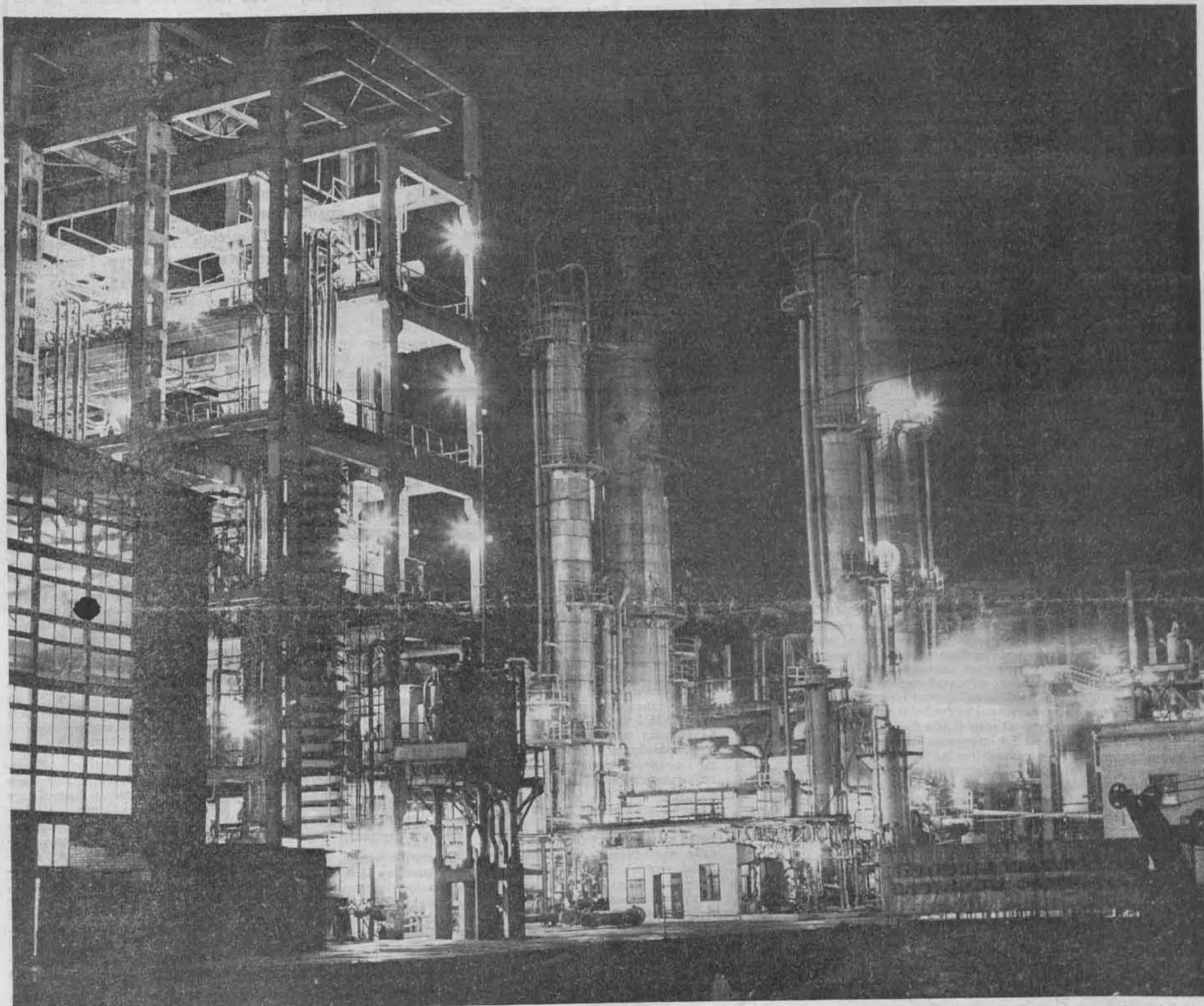
№ 1 (1416)

8 СТУДЗЕНЯ 1976 г.

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

ГОД ВЫДАННЯ 21-ШЫ

ЦАНА 2 КАП.

Буйныя прамысловыя прадпрыемствы вызначаюць партрэт сучаснай Беларусі. НА ЗДЫМКУ: Гродзенскі хімічны камбінат імя С. Прытыцкага. Фота У. КАВАЛЕНКІ.

НАВАГОДНЯЕ ВІНШАВАННЕ САВЕЦКАМУ НАРОДУ

Дарагія таварышы, сябры!
Ідуць апошнія хвіліны 1975 года. Мінулы год азнаменаваны буйнымі поспехамі Савецкай краіны ў камуністычным будаўніцтве, у барацьбе за мір і бяспеку народаў. Поўныя сілы і творчай энергіі, з добрым настроем уступаюць у новы, 1976 год грамадзяне нашай вялікай Радзімы. Кожны пражыты год яшчэ больш умацоўвае магутнасць нашай краіны, справу міру на зямлі, прыносіць новыя здзяйсненні і новыя радасці ўсяму савецкаму народу і кожнай савецкай сям'і.

Сялетняе навагодняе свята асаблівае — мы сустракаем яго на рубяжы дзвюх пяцігодак. Узятая яшчэ адна гістарычная вышыня на шляху да камунізму. Савецкія людзі ганарацца тым, што іх самаад-

даная праца, творчая ініцыятыва, адзінства волі і дзеянняў рабочага класа, калгаснага сялянства, народнай інтэлігенцыі ва ўсіх савецкіх рэспубліках, ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі прынеслі выдатныя вынікі. Паспяхова выкананы асноўныя сацыяльныя — эканамічныя задачы дзевятай пяцігодкі. Гонар і слава ўсім, хто ўносіць свой уклад у пачыненне матэрыяльнага і духоўнага здабытку сацыялістычнай Айчыны!

Прайшоўшая пяцігодка па абсалютнаму прыросту вытворчасці — самая значная ў гісторыі нашай краіны. Яна не ведае сабе роўных і па маштабах вырашэння сацыяльных задач, звязаных з паліпшэннем жыцця савецкіх людзей, з задавальненнем іх матэрыяльных і культурных запатраба-

ванняў. Усё большыя клопаты і ўвагу праяўляюць партыя і дзяржава да савецкіх жанчын, да выхавання падростаючага пакалення.

Павышэнне народнага добрабыту заўсёды было і будзе вышэйшай мэтай Камуністычнай партыі і Савецкай дзяржавы.

У мінулае пяцігоддзе яшчэ паўней раскрыліся перавагі і творчыя сілы сацыялістычнага грамадства, яшчэ багацейшай і мацнейшай стала Краіна Саветаў. Веліч нашых здзяйсненняў у камуністычным будаўніцтве асабліва наглядна відаць на фоне крызісных узрушэнняў, што перажывае капіталістычная сістэма, і тых цяжкасцей і нягод, якія зведваюць працоўныя ў краінах капіталізму. Грамадзяне Краіны Саветаў не ведаюць крызісаў,

беспрацоўя, інфляцыі, няўпэненасці ў заўтрашнім дні.

Поўны кіпучай энергіі, натхнёна ажыццяўляючы планы ленинскай партыі, савецкі народ, усё шырэй разгортваючы сацыялістычнае саборніцтва, ідзе насустрач XXV з'езду КПСС. Уся пятнаццацімільённая партыя падводзіць вынікі пройдзенага шляху і заваяваных поспехаў, ліквідуе недахопы, выяўляе рэзервы, дабіваецца новага ўздыму ўсіх творчых сіл. Свой чарговы з'езд партыя сустракае маналітнай, цесна згуртаванай вакол ленинскага Цэнтральнага Камітэта.

У гэтыя дні савецкія людзі актыўна абмяркоўваюць асноўныя напрамкі развіцця народнай гаспадаркі на дзесятую пя-

[Заканчэнне на 2-й стар.]

57-годдзю
УТВАРЭННЯ
БССР
(1.1.1919—1.1.1976)
СЁННЯШНІ НУМАР
ГАЗЕТЫ
ПРЫСВЯЧАЕЦЦА
ЧЫТАЙЦЕ
ПРА ДАСЯГНЕННІ
РЭСПУБЛІКІ
У ГАЛІНАХ
ЭКАНОМІКІ,
НАВУКІ, КУЛЬТУРЫ

НЯСПЫННАЯ ЭСТАФЕТА

Працоўныя Беларускай ССР прыступілі да рэалізацыі на-
роднагаспадарчага плана першага года дзесятай пяцігодкі.
Зацвердзіла план другая сесія Вярхоўнага Савета БССР дзе-
вятага склікання.

У апошні час увага міжнародных эканамічных аглядальнікаў
была прыкавана да паведамленняў, якія расказвалі аб выніках
развіцця народнай гаспадаркі СССР за 1975 год і пяцігоддзе ў
цэлым. Выклікана гэта не толькі поспехамі ў рэалізацыі гран-
дыёзных задум дзевятага пяцігадовага плана, а і небывалым па
працягласці і глыбіні эканамічным крызісам на капіталістычным
Захадзе. Многія буржуазныя эксперты вымушаны былі пры-
знаць, што дзяржаўна-манопалістычны капіталізм, нават пад-
трыманымі элементамі перспектыўнага планавання, зноў прадэ-
манстраваў сваю няздольнасць трымаць пад кантролем эканамі-
чныя працэсы і дабівацца гарантаваных вынікаў.

Такім чынам, падзеі апошніх год на арэне мірнага эканамічна-
нага спаборніцтва паміж дзвюма вядучымі сацыяльнымі сістэ-
мамі яшчэ раз даказалі, што толькі сацыялістычны спосаб вя-
дзення гаспадаркі з яго галоўным прынцыпам планавасці
здольны рашыць гэтую складаную задачу.

Да такога вываду зноў прыходзіш, калі пачынаеш аналіза-
ваць перспектывы развіцця народнай гаспадаркі на першы пе-
рыяд пяцігодкі 1976—1980 гадоў. Так, эстафета нашых планаў
няспынная, і кожны яе этап—вынік і прадаўжэнне папярэд-
няга.

Чарговая савецкая пяцігодка бярэ старт у вышыню з пля-
цоўкі, падрыхтаванай працай мільёнаў людзей у папярэднія
пяць год і, у прыватнасці, у 1975 годзе. На сесіі вярхоўнага за-
канадаўчага органа Беларускай ССР былі названы асноўныя да-
сягненні народнай гаспадаркі. У паўтара раза за пяць год вы-
рас нацыянальны даход рэспублікі. Аб'ём прамысловай вы-
творчасці павялічыўся на 64 працэнты замест 53—56, прадугле-
джаных дырэктывамі XXIV з'езда КПСС. Толькі летась звыш-
планавай прамысловай прадукцыі было выпушчана амаль на
320 мільёнаў рублёў (усяго за 1971—1975 гг. — на 3 мільярды
рублёў). Вышэй планавых таксама былі паказчыкі росту пра-
дукцыйнасці працы, за кошт якога атрымана каля чатырох пя-
тых усяго прыросту аб'ёму прамысловай вытворчасці.

Нядрэнныя вынікі ў сельскай гаспадарцы, хоць працаваць
калгаснікам прыходзілася (і асабліва ў апошні год) пры над-
звычайных неспрыяльных кліматычных умовах. Сярэднегадавы
ўраджайнасць збожжавых у БССР дасягнула 21,3 цэнтнера з
гектара супраць 13,1 у папярэднія пяцігодкі.

Узрос дабрабыт насельніцтва. Рэальныя даходы жыхароў
рэспублікі за пяцігоддзе павялічыліся амаль у 1,3 раза. Жыха-
ры гарадоў і пасёлкаў атрымалі амаль 430 тысяч новых выдат-
ных кватэр, што дало магчымасць палепшыць жыллёвыя ўмо-
вы 2 мільёнам чалавек. Вырасла зарплата, больш з'явілася дзі-
цячых садоў, школ, бальніц, клубаў.

Спраўды, надзейная аснова для ўзвядзення велічнага буд-
дынка новай пяцігодкі! Яе асноўныя рысы ў многім нагадва-
юць рысы папярэдняй — высокія тэмпы росту ўсіх галін на-
роднай гаспадаркі, вялікія сацыяльныя перспектывы. У праек-
це ЦК КПСС «Асноўныя напрамкі развіцця народнай гаспа-
даркі СССР на 1976—1980 гг.» падкрэслена, што галоўнай за-
дачай застаецца паслядоўнае ажыццяўленне курса на пад'ём
матэрыяльнага і культурнага ўзроўню жыцця народа на аснове
дынамічнага развіцця народнай гаспадаркі.

Але ёсць у характарыстыцы дзесятай пяцігодкі і новыя пры-
кметы — яна аб'яўлена пяцігодкай якасці і эфектыўнай працы.
І гэта ставіць перад працоўнымі рэспублікі новыя задачы.

У галіне прамысловай сёлета трэба будзе дабіцца прыро-
сту выпуску прадукцыі на 5,4 працэнта. Прычым асабліва ўва-
га будзе звернута на развіццё галін, што вызначаюць тэмпы
навукова-тэхнічнага прагрэсу: электроніку, машынабудаванне,
нафтаперапрацоўку, энергетыку.

У галіне сельскай гаспадаркі па-ранейшаму галоўным пытан-
нем будзе ўмяцаванне кармавой, індустрыяльнай і тэхнічнай
базы. На гэтыя мэты сёлета выдаткуецца 675 мільёнаў рублёў.
У 1976 годзе калгасы і саўгасы атрымаюць 15,8 тысячы трактар-
аў, 10,2 тысячы грузавых і спецыяльных аўтамашын, 3,3 тыся-
чы збожжаўборачных камбайнаў і шмат іншай тэхнікі. Валавая
прадукцыя калгасаў і саўгасаў павінна ўзрастаць на 6 працэнтаў.

Сацыяльная праграма першага года дзесятай пяцігодкі, як
адзначана ў рашэннях сесіі, таксама вялікая. Рэальныя даходы
насельніцтва за год павысяцца на 3,5 працэнта, сярэднемесяч-
ная зарплата рабочых і служачых узрасце на 7, а аплата працы
калгаснікаў — на 10 працэнтаў. Грамадскія фонды спажыван-
ня павялічацца на 6 працэнтаў.

Першыя весткі, што прыходзяць з заводаў і фабрык, калгас-
аў і саўгасаў, дзе было наладжана абмеркаванне перспектыв
новай пяцігодкі, сведчаць, што ў гэтых планах магчымы адзі-
ны від змен — у бок перавыканання.

В. УЛАДЗІМІРАУ.

Энергетыкі Мінскай ЦЭЦ-3 бесперапынна забяспечваюць
электраэнергіяй і цяплом прадпрыемствы, установы, жылыя
дамы горада.
НА ЗДЫМКУ: на галоўным шчыце кіравання станцыі. Дзяжур-

ДЗЕСЯТАЯ ПЯЦІГОДКА: АСНОЎНЫ НАПРАМАК

У Беларускай ССР павялічыць аб'ём
прамысловай прадукцыі на 39—43 пра-
цэнты. Апераджальнымі тэмпамі разві-
ваць прамысловасць у заходняй частцы
рэспублікі.

Забяспечыць паскораны рост радыё-
тэхнічнай, электроннай, станкаінстру-
ментальнай прамысловасці, вытворчасці
сродкаў сувязі, а таксама далейшае
развіццё аўтамабільнай прамысловасці.
У трактарабудаванні завяршыць пера-
ход на выпуск трактараў «Беларусь»
МТЗ-80. Павялічыць выпуск машын і аб-
сталявання для жывёлагадоўлі і корма-
вытворчасці.

Прадугледзець далейшае развіццё
нафтаперапрацоўчай і хімічнай прамы-
словасці. Павялічыць вытворчасць хі-
мічных валокнаў у 2 разы. Давесці ў
1980 годзе выпуск мінеральных угна-
енняў да 14,3 мільёна тон, у тым ліку
калійных да 10,7 мільёна тон. Значна
расшырыць вытворчасць аўтамабіль-
ных шын, прадукцыі мікрабіялагічнай
прамысловасці. Павялічыць выпуск
шаўковых тканін у 3,6 раза.

Забяспечыць рост сярэднегадавага
аб'ёму валавой прадукцыі сельскай гас-
падаркі на 11—14 працэнтаў, ажыцця-
віць далейшае паглыбленне спецыялі-
зацыі сельскай гаспадаркі на малочнай
і мясной жывёлагадоўлі. Давесці сярэд-
негадавую вытворчасць збожжа да
6,9—7,2 мільёна тон, мяса (у забойнай
вазе) — 900 тысяч тон, малака да 6,3
мільёна тон. Павялічыць вытворчасць
ільновалакна, агародніны, кармоў для
жывёлагадоўлі. Прадоўжыць работы
па вапнаванню і павышэнню ўрадлівасці
глебы. Асушыць пераўвільготненыя
і забалочаныя землі на плошчы 670 ты-
сяч гектараў. Правесці работы па ара-
шэнню зямель на плошчы 85 тысяч гек-
тараў. Ажыццявіць мерапрыемствы па
комплекснаму выкарыстанню зямель
Палесся. Павысіць ураджайнасць усіх
сельскагаспадарчых культур, і перш за
ўсё на меліяраваных землях.

З праекта ЦК КПСС да XXV з'езда
«Асноўныя напрамкі развіцця народ-
най гаспадаркі СССР на 1976—1980
гады».

НАВАГОДНЯЕ ВІНШАВАННЕ САВЕЦКАМУ НАРОДУ

(Заканчэнне. Пачатак
на 1-й стар.)

цігодку — пяцігодку міру і
стваральнай працы, пяцігодку
якасці і павышэння эфектыў-
насці вытворчасці, пяцігодку
далейшага росту народнага
дабрабыту. І кожны савецкі
працаўнік ведае, што прынясе
пяцігодка і краіне ў цэлым і
яму асабіста. Адсюль і гара-
чае імкненне ўнесці свой ук-
лад у яе ажыццяўленне. Пе-
ратварваючы мару ў рэчаіс-
насць, савецкія людзі буду-
юць БАМ і КамАЗ, арашаюць
бязводныя пустыні, ствараюць
новыя фабрыкі і заводы, шахты
і электрастанцыі, дабіваюць
павышэння ўраджайнасці
палёў, — робяць усё для да-
лейшага росквіту нашай са-
цыялістычнай дзяржавы. Дзе-
сятая пяцігодка ўвасабляе ў
сабе ленінскую генеральную
лінію партыі. Яна ўзіме Са-
вецкую Радзіму да новых
вяршынь эканамічнага, куль-
турнага і навукова-тэхнічнага
прагрэсу, адкрые савецкім лю-
дзям новыя магчымасці для
ўсебаковага развіцця сіл і
здольнасцей.

Таварышы! Вось ужо тры
дзесяцігоддзі мы жывём,
працуем, будзем новае гра-
мадства ва ўмовах міру. Ура-
чыста адзначаючы 30-ю гадаві-
ну Перамогі ў Вялікай Айчын-

най вайне, усе мы зноў пера-
жылі пачуццё высокай удзяч-
насці тым, хто адстаяў свабоду
і незалежнасць нашай Ра-
дзімы, выратаваў чалавецтва
ад фашысцкага рабства, з но-
вай сілай адчулі пастаяннае
значэнне здзейсненага. Вялі-
кая перамога пераканаўча па-
казала, што сацыялізм — гэта
непарушная апора справы міру,
дэмакратыі і прагрэсу.

Знамянальна, што іменна ў
юбілейны год гэтай хваляючай
падзеі, дасягнуты выдатныя вы-
нікі ў ажыццяўленні савецкай
Праграмы міру, у знешняй па-
літыцы краін сацыялізму. Пад-
пісаны Заключны акт Нарады
па бяспецы і супрацоўніцтву ў
Еўропе. Гэта з'явілася крокам
супраўды гістарычнага значэн-
ня на шляху ўмяцавання міру
і бяспекі народаў.

Савецкі народ аднадушна
падтрымлівае і гораха адабрае
ўнутраную і знешнюю паліты-
ку ленінскай Камуністычнай
партыі, яе Цэнтральнага Камі-
тэта, Савецкага ўрада.

Велізарны ўклад у справу
камуністычнага будаўніцтва, у
справу барацьбы за мір і бяс-
пеку, за свабоду і шчасце на-
родаў уносіць Генеральны сак-
ратар ЦК КПСС Леанід Ільіч
Брэжнеў, які здабыў сваёй няс-
томнай, высакароднай дзейнас-
цю павагу і ўдзячнасць савец-

кага народа і ўсяго прагрэсіў-
нага чалавецтва.

Таварышы! Сёння мы ад
ўсяго сэрца шлём віншаванні і
самыя добрыя пажаданні пра-
цоўным брацкіх сацыялістыч-
ных дзяржаў, мы вітаем бара-
цьбітоў супраць імперыялізму
і некаланіялізму, народы краін,
якія сталі на шлях развіцця.
Мы звяртаемся з брацкімі
пачуццямі салідарнасці да каму-
ністычных і рабочых партый
капіталістычных дзяржаў, да
рабочага класа планеты, да
ўсіх людзей працы, да ўсіх
барацьбітоў за справу міру і
сацыяльнага прагрэсу.

Цэнтральны Камітэт Каму-
ністычнай партыі Савецкага
Саюза, Прэзідыум Вярхоўнага
Савета СССР і Савет Мініст-
раў СССР гораха і сардэчна
віншуюць з Новым годам пра-
цаўнікоў горада і вёскі, ветэ-
ранаў рэвалюцыі, вайны і са-
цыялістычнага будаўніцтва,
слаўных савецкіх жанчын, на-
шу моладзь, воінаў Савецкай
Арміі і Флоту — усіх савецкіх
людзей. Шчасця і радасці
вам, вашым сем'ям, дарагія та-
варышы! Моцнага вам здароўя
і новых поспехаў!

Няхай працвітае наша любі-
мая Савецкай Айчына! Няхай
мацнее мір на зямлі!

З Новым годам! З новым
шчасцем!

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ
КПСС

ПРЭЗІДЫУМ ВЯРХОўНАГА
САВЕТА СССР

САВЕТ МІНІСТРАў
СССР

● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ●

ДАТЭРМІНОВА!

Гомельскі хімічны завод
імя 50-годдзя СССР да-
тэрмінава выканаў пяціга-
дзевы план па выпуску мі-
неральных угнаенняў,
агульнаму аб'ёму прамы-
словай вытворчасці, росту
прадукцыйнасці працы і
іншых асноўных тэхніка-
эканамічных паказчыках.
За гады дзевятай пяцігодкі
тут выпушчана больш чым
3,8 мільёна тон высаканя-
сных мінеральных угнаен-
няў, у тым ліку каля 193
тысяч звыш планавых за-
дання. Гэта зрабіла істот-
ны ўклады на павышэнне
ўраджайнасці і павелічэн-

творчасці збожжавых і ін-
шых сельскагаспадарчых
культур у рэспубліцы.

Напярэдадні Новага го-
да Цэнтральны Камітэт
Кампартыі Беларускай і Са-
вет Міністраў Беларускай
ССР гораха павіншавалі
рабочых, інжынерна-тэх-
нічных работнікаў і служба-
чых Гомельскага хімічна-
га завода з працоўнай пе-
рамогай.

Гродзенскае вытворчае
аб'яднанне «Азот» імя
С. Прытыцкага за гады
дзесятай пяцігодкі выпра-
цавала больш чым 6,3
мільёна тон азотных угна-
енняў ліку 428 ты-

сяч звыш задання. Гэта да-
сягнута за кошт інтэнсіфі-
кацыі тэхналагічных пра-
цэсаў, укаранення ў вы-
творчасць дасягненняў на-
вукі і тэхнікі, датэрміна-
вага асваення магутнасцей,
удасканалення арганізацыі
працы і кіравання. Больш
чым 70 працэнтаў азотных
угнаенняў аб'яднанне вы-
пускае з дзяржаўным Зна-
кам якасці. Цэнтральны
Камітэт Кампартыі Бела-
русі і Савет Міністраў Бела-
рускай ССР напярэдадні
Новага года пажадалі кал-
лектыву Гродзенскага вы-
творчага аб'яднання
«Азот» новых поспехаў у
сацыялістычным спабор-
ніцтве.

● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ●

Старшыня Мінскага гар-
выканкома М. КАВАЛЁУ
(справа) знаёміць членаў
дэлегацыі японскага горада
Сэндай з генеральным пла-
нам забудовы Мінска.

ГОД БОРЬБЫ ЗА МИР И РАЗРЯДКУ

В минувшем 1975 году внешнеполитическая деятельность Коммунистической партии и Советского государства, как и в предыдущие четыре года, была направлена на последовательное осуществление Программы мира, провозглашенной XXIV съездом КПСС. В сотрудничестве с братскими социалистическими странами и другими миролюбивыми государствами Советский Союз настойчиво боролся за упрочение мира и безопасности народов, за углубление разрядки международной напряженности.

реальностей сегодняшней Европы. На этой базе участники совещания смогли выработать основные направления равноправного и разностороннего сотрудничества.

Развитие межевропейских отношений и совместные поиски путей обеспечения более надежной безопасности отныне опираются на десять заповедей согласованного мирного кодекса: суверенное равенство государств, неприменение силы или угрозы силой, нерушимость границ, территориальная целостность, мирное урегулирование споров, невмешательство во внутренние дела, уважение прав человека и основных свобод, равноправие и право народов распоряжаться своей судьбой, сотрудничество между государствами и добросовестное выполнение обязательств по международному праву. При строгом соблюдении этих принципов всеми государствами обеспечивается гарантия того, что угроза войны будет исключена из жизни европейских народов.

Уходящий год ознаменован успешным завершением Совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе, созданного по инициативе СССР и других социалистических стран. Это событие совпало с 30-летием окончания второй мировой войны, и очень важно, что наконец-то подведены политические итоги этой войны и послевоенного развития с должным учетом не только суровых уроков прошлого, но и

З НОВЫМ ГОДАМ, РАДЗІМА!

Дорогие друзья!
Центральное правление Союза советских граждан в Бельгии и редакция журнала «Патриот» шлют сердечные поздравления с Новым годом и искренне желают крепкого здоровья, счастья и успехов в созидательном труде всем народам страны Советов.
Член ЦП ССГ
Людмила МАРЧЕНКО.
Бельгия.

Уважаемая редакция!
Посылаю вам свое стихотворение «Новогодний бокал». Желаю счастливо проводить старый и с хорошим настроением встретить Новый год!

Поднимем, родные, бокалы,
Чтоб солнце светило ясней,
За дружбу и мир на планете,
За счастье Отчизны своей.

Александр АНОХИН.

ФРГ.

Пусть год 1976-й принесет
счастье и радость всем советским
людям, всем людям Земли!

Иван ГИЛЕВСКИЙ.

США.

Уважаемые друзья!
С Новым годом! С новым
счастьем! С новыми успехами!
Искренне ваши

Вероника и Виктор БОГАРТ.
США.

НОВОГОДНИЙ БОКАЛ

Поднимем, родные, бокалы
За наших отцов, матерей,
За счастье народов России,
За счастье Отчизны своей.

Поднимем, родные, бокалы
За счастье сынов, дочерей,
За труд их, за доблесть, отвагу,
За верность Отчизне своей.

Поднимем, родные, бокалы
За память погибших в бою,
Дрались они честно и смело,
В боях за Отчизну свою.

Маіх дарагіх землякоў—беларусаў, усіх савецкіх людзей, вішнюю з Новым годам. Жадаю, каб 1976-ы год стаў годам міру, дружбы і ўзаемаразумення паміж савецкім і амерыканскім народамі, паміж народамі ўсіх краін!
ЗША.
Вера КЛЯЦКО.

Выданні «Голасу Радзімы»

ведваецца, што ў СССР прынята іншая сістэма пададкаў з насельніцтва. Яны не кладуцца наперад дзяржаўнага бюджэту складаецца з адлічэнняў ад прыбыткаў прадпрыемстваў. Існуючыя ж падаходны, маласеймейны і сельскагаспадарчы падаткі з грамадзян СССР зусім невялікія адносна зарплат і даходаў працоўных. Падатковая сістэма пабудавана такім чынам, што менш забяспечаныя сем'і плошчэ менш падаткаў, а асобныя катэгорыі працоўных пазбаўляюцца ад іх цалкам. Больш таго, тлумачыцца ў раздзеле «Падаткі з насельніцтва», «...паступаючыя ў дзяржаўны бюджэт сродкі ад падаткаў з насельніцтва выкарыстоўваюцца на развіццё народнай гаспадаркі нашай краіны і на сацыяльна-культурныя мерапрыемствы. Фактычна гэты падаткі поўнасьцю вяртаюцца працоўным у выглядзе выплат і льгот з грамадскіх фондаў спажывання. Наша дзяржава паслядоўна праводзіць лінію на паступовае змяншэнне падаткаў з насельніцтва і іх адмену ў будучым».

На вокладку чарговага выдання бібліятэкі «Голасу Радзімы» вынесена назва рубрыкі, што вось ужо некалькі год не сыходзіць са старонак газеты. «Што?», «Як?», «Чаму?» Гэтыя пытанні задаюць нашы сучаснікі, калі сустракаюцца з савецкай рэчаіснасцю, пачынаюць параўноўваць яе з законамі капіталістычнага асяроддзя, дзе яны жывуць, ловячы кожную вестку аб сённяшнім дні на далёкай Бацькаўшчыне.

Нашых землякоў цікавяць самыя разнастайныя з'явы сацыялістычнага жыцця, нават такія, што самім нам, савецкім людзям, зразумелыя, здаецца, з маленства. Гэта не дзіўна, бо многія з таго, да чаго людзі прызвычаліся ў свеце капіталізму, не існуюць у нашай краіне.

Ужо камплектуючы зборнік, мы заўважылі, што пры ўсёй разнастайнасці пытанняў маюць агульныя прыкметы. Па-першае, іх яднае шчырае жаданне нашых чытачоў унікнуць у самую сутнасць грамадскіх узаемаадносін у СССР, законаў і звычаяў краіны, умоў працы і побыту савецкіх грамадзян. Другое, аўтары пісьмаў у рэдакцыю цікавяць, галоўным чынам, самыя актуальныя тэмы паўсядзённай рэчаіснасці, тэмы, што з'яўляюцца зараз на Захадзе найбольш зладзённымі для ўсіх, хто зарабляе на пражыццё ўласнай працай.

Сапраўды, ці можа застацца раўнадушным амерыканец, напрыклад, да такога пытання як падаткі? Яны ў «вольным свеце» растуць, як на дражджах, і паглынаюць важкую частку — 25—30 працэнтаў — сямейных бюджэтаў. «Няўжо такая несправядлівасць ва ўсім свеце?» — не разуме наш зямляк і шле ліст у «Голас Радзімы». І вось ужо са старонак газеты ён да-

Цікавяць нашых землякоў таксама пытанні членства ў партыі («Ці сапраўды ў СССР усё камуністы, а калі гэта не так, то хто можа стаць членам партыі, і якія ў такога чалавека перавагі перад астатнімі?»), свабоды сумлення («Ці не караюць у СССР веруючых людзей?»), праблемы працаўладкавання грамадзян СССР, іх грамадзянскія правы і гарантыі свабоды асобы ў краінах сацыялізму...

Трыццаць пытанняў, адказы на якія змешчаны ў зборніку «Што? Як? Чаму?», складзены ў чатыры раздзелы: партыя, камсамол, грамадскія інстытуты; правы, абавязкі, законы; праца, прафесія, традыцыі; быт, гандаль, сервіс. Расказваючы аб той ці іншай з'яве нашага жыцця, аўтары шырока выкарыстоўваюць дакументы, заканадаўчыя акты, статыстыку, прыводзяць прыклады са свайго ўласнага вопыту і журналісцкай практыкі. Усё гэта робіць адказы пераканаўчымі, дакументальна абгрунтаванымі.

Выдаючы чарговую кніжку, мы спадзяемся, што яна збудзіць у чытачоў жаданне яшчэ больш і лепш пазнаць нашу краіну, даведацца аб жыцці савецкіх людзей, іх традыцыях. Дасылайце свае новыя пытанні да нас у рэдакцыю. Мы з задавальненнем адкажам на іх на старонках газеты або ў сваіх наступных выданнях.

В. ХАДАСОУСКІ.

МРАЧНЫЕ ИТОГИ, БЕЗРАДОСТНЫЕ ПЕРСПЕКТИВЫ

Часы истории начали отсчитывать последнюю четверть двадцатого столетия, и люди невольно оглядываются на год минувший: каким он был, что принес на землю, что передал году 1976-му?

Для американцев наступивший год особенный: Соединенным Штатам Америки исполняется 200 лет. Дата, несомненно, знаменательная. С чем же встречает страна свою годовщину? В наследство от 1975 года получены инфляция, безработица, рост цен, банкротства. Количество безработных доходит до 9 миллионов. Цены на продукты питания бешено поднимаются вверх. Город Нью-Йорк стал банкротом: нет средств платить служащим, полиции, пожарным, учителям... Таково экономическое положение Америки. А на политической арене идет борьба за теплые места в администрации. Слушаешь кандидатов, и голова идет кругом — обещания, обещания, обещания. Все говорят о процветании, о про-

стых и надежных методах избавления от недугов, поразивших капиталистическое общество, о всеобщем мире. А за красивыми словами — обогащение монополий, усиление эксплуатации трудящихся, милитаризация экономики. Простых американцев запугивают «советской военной угрозой», а в это же время посылают миллиарды долларов реакционным расистским режимам, которые охотно выполняют волю Вашингтона. Есть в американском правительстве и такие лидеры, кто хотел бы попытаться найти выход из создавшегося трудного экономического положения в безумной военной авантюре. Но их сдерживает несокрушимая мощь страны Советов, всего социалистического содружества.

И я хочу пожелать моей Родине — Союзу Советских Социалистических Республик — еще больших успехов и процветания в 1976 году.
Александр БАЙДА.

США.

ГАЛОЎНЕЙШАЯ ПАДЗЕЯ МІНУЛАГА ГОДА

Хачу ад чыстага сэрца павіншаваць усіх, з кім мне давялося сустракацца сёлета на роднай зямлі беларускай у час майго знаходжання на Радзіме. Прайшло два месяцы, як мы з жонкаю вярнуліся з Савецка-

га Саюза. Гэта паездка, несумненна, стала для нас галоўнай падзеяй мінулага года. І да гэтага часу мы жывём успамінамі, якія прывезлі з сабою. Ганарымся поспехамі працавітых савецкіх людзей і шчыра жадаем, каб 1976 год — пер-

шы год дзесятай пяцігодкі — стаў для нашай Радзімы годам новых працоўных поспехаў, годам міру і супрацоўніцтва.

З павагай Ісак і Філамена
КРОТАВЫ.

Аўстралія.

ПЕЧАЛЬ И ГОРДОСТЬ БЕЛОРУСКИ

Один из трех календарей, которые получила с Родины, я послала моим племянницам Тане и Ире. Они живут в городе Лаар, недалеко от границы Западной Германии и Швейцарии, и очень интересуются всем, что происходит в СССР. Каждые два года я посещала их и на будущий год также планировала такую поездку. Но вряд ли сумею осуществить свои планы — в 1975-ом году я осталась без работы. Хочется думать, что 1976-й год будет более

удачным для этой страны, хотя вряд ли эти надежды оправдаются.

А с моей Родины поступают сведения о все новых успехах советской экономики, об улучшении жизни людей, о радостных перспективах. Я горжусь вами, дорогие земляки, и желаю ещё больших достижений в предстоящей пятилетке!

Анастасия ДИТРИДЖ.

Англия.

БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙ-ЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ І РЕДАКЦЫЯ ГАЗЕТЫ «ГОЛАС РАДЗІМЫ» ШЧЫРА ДЗЯКУЮЦЬ УСІМ, ХТО ПРЫСЛАУ НАМ СВАЕ ВІНШАВАННІ З НОВЫМ ГОДАМ.

«Голас Радзімы»

№ 1 [1416]

1975 год войдет в историю и как год, когда был окончательно потушен военный пожар, бушевавший в течение многих лет и целых десятилетий в Индокитае. Освободительная борьба народов Вьетнама, Лаоса и Камбоджи против колонизаторов и империалистической агрессии завершилась полным торжеством их справедливого дела. Вместе с тем это и общий крупный успех всех миролюбивых сил, торжество дела международной солидарности с патриотами Индокитае. Политическая, материальная и моральная поддержка патриотов со стороны Советского Союза и других социалистических стран явилась важнейшим фактором, определившим эффективность этой солидарности. Ликвидация одного из самых опасных военных очагов, омрачавших международные отношения, укрепила базу разрядки, в частности, в отношениях между СССР и США, а с другой стороны, открыла благоприятные перспективы для расширения зоны разрядки, для упрочения безопасности в Азии усилиями всех заинтересованных государств.

Советский Союз продолжает неустанно добиваться подлинного, а не иллюзорного, всеобъемлющего, а не половинчатого политического урегулирования на Ближнем Востоке, о чем вновь свидетельствует и

направленное в ноябре 1975 года обращение Советского правительства к правительству США по вопросу о возобновлении работы Женевской конференции с участием всех заинтересованных сторон, включая представителей Палестинского освободительного движения. В обращении подчеркивается, что справедливый мир в этом районе может быть достигнут лишь на основе освобождения Израилем оккупированных в 1967 году арабских территорий, обеспечения законных прав народа Палестины, включая его право на создание собственного государства, а также гарантированных прав всех стран Ближнего Востока на независимое развитие.

Сохраняющаяся напряженность на Кипре также продолжает быть источником военной угрозы. Руководствуясь принципом соблюдения территориальной целостности и суверенитета государств, Советский Союз выступает за претворение в жизнь решений ООН по кипрскому вопросу, вывод с острова всех иностранных войск и предоставление его населению — греческому и турецкому — права самому улаживать дела своего государства.

Год 1975-й стал знаменательной вехой в ликвидации остающихся очагов колониализма на нашей планете. Вслед за Гви-

ней-Бисау на путь независимости встали народы Мозамбика, Островов Зеленого Мыса, Анголы. Пришел конец последней колониальной империи — португальской. В ряды независимых государств вступили также Сан-Томе и Принсипи, Коморские острова, Папуа — Новая Гвинея, Суринам.

В то же время этот год ознаменовался злобешней попыткой империалистической реакции взять реванш за прежние поражения. Народная Республика Ангола, только что обретшая независимость, стала жертвой прямой военной интервенции со стороны расистского режима Южной Африки, натолкнувшись на натиски и других пособников империализма. Советский Союз и другие страны социалистического содружества неизменно преданы делу солидарности с ангольским народом в его борьбе за правое дело.

Многообразная и сложная картина событий уходящего года отмечена не только позитивными сдвигами, но и противобольшевистскими врагов разрядки и социального прогресса. Не прекращается произвол фашистской хунты в Чили. Труден и полон тревог путь Португалии к торжеству идеалов народной антифашистской революции. Есть еще непогашенные очаги международных конф-

ликтов. Продолжается опаснейшая гонка вооружений.

В рядах пособников империализма особенно усердствует маоистское руководство Китая. Оно активно включилось в международный заговор реакционеров против дела разрядки, открыто солидаризируется с душителями свободы в Чили и Анголе.

Советский Союз, как и другие братские страны социалистического содружества, а также десятки миролюбивых государств, чье влияние сейчас неизмеримо выросло, выступают за углубление разрядки. Именно на это были направлены новые инициативы СССР в ООН по обузданию гонки вооружений и предотвращению создания новых систем оружия массового уничтожения. Эти советские предложения подавляющим большинством голосов были одобрены недавно на XXX сессии Генеральной Ассамблеи ООН. Одновременно СССР продолжает добиваться конструктивных решений на венских переговорах по сокращению вооруженных сил и вооружений в Центральной Европе, а также в рамках советско-американских переговоров о сдерживании гонки стратегических вооружений.

Основные направления деятельности КПСС и Советского государства на международной

арене, разработанные предыдущим, XXIV съездом, получили в процессе своего осуществления наименование Программы мира. Ее основные положения — ликвидация очагов военной опасности, обеспечение коллективных мер по упрочению мира в Европе и других районах, практические шаги по сдерживанию гонки вооружений, искоренение колониализма и расизма, развитие взаимовыгодного сотрудничества между государствами — охватывают важнейшие проблемы мировой политики. Одни из них, как мы уже видели, решаются, реализация других требует более значительного времени. Жизнь выдвигает и новые задачи.

Сейчас в нашей стране всемерно идет обсуждение проекта ЦК КПСС к XXV съезду партии «Основные направления развития народного хозяйства СССР на 1976—1980 годы». «Претворение в жизнь нового пятилетнего плана, — говорится в этом документе, — приведет к еще большему упрочению международных позиций Советского Союза, будет способствовать дальнейшему укреплению мировой системы социализма и сплочению всех сил, борющихся за мир и социальный прогресс».

Спартак БЕГЛОВ,
политический обозреватель
АПН.

ПРЫЗВАННЕ ДЭПУТАТА

Кожны раз, калі мне даводзілася назіраць, як хутка сыходзяць з галоўнага канвеера трактары «Беларусь» або як маналітна, плячо ў плячо ідуць на святочнай дэманстрацыі трактаразаводцы, я асабліва востра адчуваў магутнасць гэтага калектыву. І вось нядаўна давялося адчуць яго сілу ў іншым, калі можна так сказаць, вымярэнні, як жыватворнае праўленне моцнай, мэтанакіраванай улады.

Пачалося ўсё са знаёмства з Героем Сацыялістычнай Працы Я. Клімчанкам. Спецыяльнасць у Яўгена Іванавіча не вельмі масавая — слесар-інструментальшчык. Кваліфікацыя — на ўзроўні інжынера, ён па-майстэрску выконвае работу выключнай складанасці.

Былі ў нас з ім сустрэчы з рознай нагоды, але часцей за ўсё — звязаныя з яго грамадскай дзейнасцю. Гэта чалавек рэдкай настойлівасці: калі пераканаўся, што ўзнятае выбаршчыкамі пытанне вельмі важнае, то не адступіцца, пакуль не даб'ецца выніку.

Цяпер у цэнтры Заводскага раёна Мінска заканчваецца будаўніцтва самага вялікага ў рэспубліцы ўнівермага. Да гэтага мае дачыненне Я. Клімчанка. Група грамадзян напісала яму, што ў раёне, дзе сканцэнтраваны буйнейшыя прадпрыемствы рэспублікі і жыве 80 тысяч чалавек, не хапае магазінаў. Скарга была абгрунтаванай. Кіраўнікі гандлю пры планаванні на пяцігодку новых аб'ектаў пралічыліся.

Узброіўшыся важкімі аргументамі, Клімчанка (ён у той час быў дэпутатам Вярхоўнага Савета СССР) пачаў дзейнічаць. У Дзяржплане БССР, Міністэрстве гандлю рэспублікі, у Дзяржплане СССР з алоўкам у руках даказаў, наколькі неабходны ўнівермаг Заводскаму раёну і як хутка акупіцца яго будаўніцтва. І пераканаў. Узвядзенне магазіна было пачата за кошт рэзервага фонду. Аднак дэпутат не супакоіўся на гэтым, рэгулярна пачаў наведвацца на «падшэфны» аб'ект. І калі там з-за неарганізаванасці або дрэннага за-

беспячэння работы спыняліся, неадкладна звяртаўся ў трэст, у міністэрства.

Мы праглядаем дзелавую перапіску Яўгена Іванавіча. Тут адказы з міністэрства, пералік мерапрыемстваў, якія забяспечваюць увод магазіна ў строй. Тыя, хто адказваў на запыты дэпутата, ведалі: тут адпінкамі не абыйдзецца, патрэбны канкрэтныя справы. І вось універмаг хутка пачне працаваць.

Захоўваецца ў асабістым архіве Яўгена Іванавіча і перапіска наконт базы адпачынку. Непадалёк ад Мінска, ля лясотраной гладзі штучнага возера Вяча, пабудаваны сталовая, спартыўныя пляцоўкі, пляж, летам разбіваецца палатачны гарадок на 300 сем'яў, абсталявана аўтамабільная стаянка. Намячаецца будаўніцтва 50 домаў.

У цёплую пару, выязджаючы на Вячу, трактаразаводцы кожны раз з удзячнасцю ўспамінаюць свайго дэпутата Клімчанку, які дабіўся выдзялення плошчы для базы адпачынку. І тут ён праявіў надзвычайную настойлівасць.

— А вось гэту справу пакуль яшчэ не даў да канца, — з ноткай горычы гаворыць Яўген Іванавіч, паказваючы некалькі дакументаў. — Група работніц завода звярнулася да мяне з просьбай дабіцца адкрыцця пральні. На аўтамабільным і мотавеласпедным заводах пабудавалі механічныя пральні, а ў нас няма. Я ўжо знайшоў памяшканне і абсталяванне, але адзін гаспадарнік «перахапіў» будынак, выкарыстаў яго для іншай мэты.

— І што вы збіраецеся рабіць далей?

— Буду дабівацца адкрыцця пральні, раз яна патрэбна жыхарам раёна. Гэта мой абавязак як дэпутата гарсавета.

Можна не сумнявацца: ён даб'ецца пастаўленай мэты, таму што адчувае падтрымку калектыву, які ўпаўнаважыў яго ажыццявіць народную ўладу. І яшчэ таму, што ён кіруецца інтарэсамі партыі і дзяржавы, якія выкараваюць спадзяванні народа.

Яўген Клімчанка — не выключэнне сярод дэпута-

таў-трактаразаводцаў, хутчэй найбольш тыповы прадстаўнік іх. Аб ім я раскажаў больш падрабязна толькі таму, што даўно яго ведаю.

— Без актыўнага ўдзелу дэпутатаў-трактаразаводцаў (а іх у нас 40), — раскавае сакратар Заводскага райвыканкома Л. Спіцына, — мы не справіліся б з рашэннем шматлікіх і складаных задач, якія кожны дзень паўстаюць перад выканкамам.

Яна прывяла прыклад. Выканком рыхтаваў пытанне аб стане добраўпарадкавання раёна. Дэпутату М. Марозаву даручылі абследаваць пасёлак трактарнага завода. Пабытаў ён там не раз і не два — некалькі дзён пасля змены старанна аглядаў вуліцы, двары. Сустрэўся слесар з кіраўнікамі арганізацый, устаноў, дабіўся, што ў мікрараёне быў наведзены поўны парадак. І толькі пасля гэтага даў выканкаму матэрыялы для абмеркавання. Добра сумленна выконвае свае дэпутацкія абавязкі і слесар П. Баравікоў.

Сярод народных абраннікаў шмат жанчын. Усе ведаюць: у іх хапае клопатаў па дому, няпроста выкраіць час для грамадскай работы, але яны ўсё ж знаходзяць яго. Асабліва паважаюць тут шліфоўшчыцу Марыю Шулейку, сакратара пастаяннай жыллёвай камісіі. Вось што гаворыць пра яе калега, член той жа камісіі сталявар Георгій Шышко:

— Энергічны чалавек! Выдатная працаўніца, член бюро райкома партыі, і з дэпутацкімі абавязкамі спраўляецца. Мне давалося разам з ёю праяраць скаргу на лясотраной фабрыцы. Там парушылі парадак размеркавання жылля. Марыя Аляксандраўна вельмі прынцыпова падышла да справы: вінаватыя былі пакараны, становішча выпраўлена.

Дэпутат — не пасада, а месца ў жыцці, на прарэднім яго краі. І няма ў абранніка народа пераваг перад іншымі людзьмі, акрамя адной — заўсёды быць наперадзе, весці за сабой.

І. НОВІКАЎ.

Пятро ГЛЕБКА

Зіма. Снягі. Мароз. Заваі. Дарога звонкая, як сталь. Бярозы ў шэрані сівеюць, Палі бялеюць, як паркаль.

Люблю я раніцаю звонкай, Запрогшы быстрага каня, Імцацца ў лес наперагонкі З далёкім воблакам з паўдня.

А лес стаіць маўклівы ціха, Не зварахне свайго галля... Зіма, зіма... Бы ў цвеце ліпа, У белым снезе ўся зямля.

Люблю я гэтым белым полем, Дзе месяц пыл ацерушыў, Назад варочацца паволі, Драмаць на санях і ў цішы

Снаваць за думкай думку... **Бомы**

То заміраюць, то гудуць. У шлях, нікому не вядомы, Слупы дарожныя ідуць.

Бярозы ў шэрані сівеюць, Палі бялеюць, як паркаль. Зіма, зіма... Снягі, заваі, Дарога звонкая, як сталь.

З КАГОРТЫ МУЖНЫХ

150 гадоў назад, у снежні 1825 года, на Сенацкую плошчу ў Пецярбургу выйшлі першыя рускія рэвалюцыянеры, вядомыя ў гісторыі пад імем дзекабрыстаў. Гэта былі пераважна дваране. Яны патрабавалі ліквідацыі самадзяржаўя і адмены прыгоннага права. Лёс быў да іх бязлітас-

ны. Паўстанне падаўлена. Пяцёра кіраўнікоў і актыўных удзельнікаў руху па загаду цара Мікалая I пакараны смерцю. Астатнія сасланы на катаргу ў Сібір, радавымі ў дзёную армію на Каўказ... Сярод дзекабрыстаў было нямала выходцаў з Беларусі. Мы называем

сёння іх імёны з няменшым гонарам, чым іншых, больш вядомых дзекабрыстаў. І ў дні, калі ў рэспубліцы, як і па ўсёй краіне, шырока адзначаецца 150-годдзе паўстання, прапануем чытачам нататкі пра некаторых нашых землякоў.

БУНТАРСКИ ХАРАКТАР

Ігнат Ракуза выйшаў з дробнапамеснага дваранства. У судовых дакументах па справе дзекабрыстаў значылася, што ён з Магілёўскай губерні. Захаваліся звесткі аб тым, што Ракуза нарадзіўся ў 1798 годзе, служыў у Пензенскім пяхотным палку, дзе атрымаў чын паручніка. Да існуючых у Расіі парадкаў паручнік Ракуза адносіўся рэзка адмоўна. Як сведчаць дакументы, 13 сакавіка 1821 года па «высчайшаму загаду» Ігнат Ракуза, паручнік-дваранін «за грубасць і дзёрзкасць супраць начальства» быў разжалаваны ў радавыя і адпраўлены ў Чарнігаўскі полк на Украіну. Пры гэтым ён пазбаўляўся ўсіх правоў дваранства.

Многія афіцэры гэтага палка былі рэвалюцыйна настроены, уваходзілі ў арганізацыю дзекабрыстаў на чале з камандзірам палка палкоўнікам Сяргеем Мураўёвым - Апосталам. Яны стараліся зблегчыць становішча сваіх салдат, і ў першую чаргу тых, хто раней быў афіцэрам, трапіў у Чарнігаўскі полк у пакаранне за вальнадумства.

Калі Чарнігаўскі полк паўстаў, то сярод самых актыўных паўстанцаў быў і Ігнат Ракуза. Ён зноў надзеў форму паручніка, лічыў сябе афіцэрам, якому званне вярнула паўстанне. Царскім войскам удалося падавіць паўстанне. У час следства на Ракузу звярнулі асабліваю ўвагу. Яшчэ б, ён ужо аднойчы праявіў свой бунтарскі характар. Бяскончыцца допыты, жорсткія адносіны следчых пры вялі да таго, што Ракуза цяжка захварэў. Нягледзячы на гэта, царскія апычкі прыгаварылі яго да страшэннай меры пакарання: прагнаць скрозь салдацкі строй з шасцю тысячамі ўдараў палкамі. Рашэнне суда трапіла на зацвярджэнне да Мікалая I. І той не адмяніў гэтага жорсткага пакарання.

ЛЁС АНТОНА ВАЙНІЛОВІЧА

У той час, калі С. Мураўёў-Апостал і яго саратнікі вялі асноўную частку паўстаўшага Чарнігаўскага пяхотнага палка на невялікі ўкраінскі гарадок Васількоў, што пад Кіевам, дзве роты засталіся на месцы. Яны не прынялі ўдзелу ў паўстанні. І гэта вельмі засмуціла яго кіраўнікоў. Значыць, яны не змаглі пера-

канаць усіх салдат і унтэр-афіцэраў, павесці іх за сабой.

С. Мураўёў-Апостал вельмі здзівіўся, калі яму сказалі, што полк даганяюць нейкія падраздзяленні. І якая вялікая была радасць паўстаўшых, калі высветлілася, што гэта астатнія дзве роты іх пелка. Наперадзе ішоў падпаручнік Антон Вайніловіч. Не проста было яму ўзняць людзей.

Як многія іншыя дзекабрысты, Антон Вайніловіч быў арыштаваны пасля падаўлення паўстання. Царскі суд добра ведаў аб свабодалюбівых думках Вайніловіча, яго здзіўляючай храбрасці. І на следстве, і ў ходзе судовага пасяджэння мяцежны афіцэр трымаўся горда, мужна, ні разу нават не намякнуў, што чакае ад сваіх катаў міласці. Царскія паслугачы прынялі рашэнне пазбавіць былога падпаручніка, ураджэнца Гродзенскай губерні Антона Вайніловіча дваранскіх правоў і афіцэрскага звання і патрабаваць пакарання яго смерцю. Але галоўнакамандуючы арміі, ведаючы, што ўжо і так вельмі многа дзекабрыстаў прыгавораны да пакарання смерцю і што новыя ахвяры могуць выклікаць абурэнне ва ўсёй Еўропе, вырашыў саслаць Вайніловіча на пажыццёвую салдацкую катаргу.

І павезлі Антона Вайніловіча па этапах у аддалены гарнізон, у сібірскую глухавань. Там ён на ўласным горкім вопыце пераканаўся, як мясцовае начальства жорстка адносіцца да тых афіцэраў, якія разжалаваны ў салдаты за ўдзел у паўстанні. Цар і яго служкі спадзяваліся, што суровыя выпрабаванні зломяць такіх, як Вайніловіч. Але дзекабрысты стойка пераносілі ўсе пакуты.

Тады многіх дзекабрыстаў вырашылі паслаць яшчэ бліжэй да смерці — у палкі, якія вольно ўжо многа гадоў вялі цяжкую вайну на Каўказе. Ішлі месяцы і гады. У шматлікіх бітвах загінулі многія сябры Вайніловіча. Куля напаткала і Вайніловіча. Ён загінуў 30 верасня 1845 года, амаль праз дваццаць гадоў пасля паўстання Чарнігаўскага палка.

Жорстка расправіліся царскія каты з сябрам і земляком Антона Вайніловіча, былым казначаем Чарнігаўскага палка Віктарам Сізінеўскім. Ён таксама быў пазбаўлены дваранства, разжалаваны ў радавыя і сасланы ў «сібірскія лінейныя батальёны».

[Заканчэнне на 8-й стар.]

На 40 мовах народаў СССР чытаюць дзеці казкі вялікага датчана Ханса Крысціана Андэрсена. Але без перабольшвання можна сказаць, што многія яго казкі дзеці ведаюць раней, чым навуцацца чытаць. З пакалення ў пакаленне пераходзяць кнігі Андэрсена.

Сто гадоў прайшло з дня смерці Андэрсена, а яго казкі захавалі тую ж каштоўнасць: яны вучаць людзей быць добрымі і працавітымі, ненавідзець зло і несправядлівасць. Аб тым, як любяць яго ў СССР, сведчаць нават лічбы: «Казкі і гісторыі» выдаваліся 400 разоў, а агульны тыраж кніг склаў больш як 42 мільёны экзэмпляраў. Кнігі Андэрсена чытаюць і дзеці, і дарослыя. Многія выданні яго твораў сталі бібліяграфічнай рэдкасцю.

НА ЗДЫМКУ: у адной з дзіцячых бібліятэк толькі што атрымана навінка — двухтомнік Ханса Крысціана Андэрсена. Андруша АБАСАЎ — самы актыўны чытач і прыхільнік Андэрсена.

СВАЯ ТЭМА

ЭСКИЗЫ ДА ТВОРЧАГА ПАРТРЭТА ГАЛОУНАГА РЭЖЫСЭРА ГРОДЗЕНСКАГА ТЭАТРА У. КАРАТКЕВІЧА

Калі перад прозвішчам рэжысэра з'яўляецца першая прыкмета «саліднасці» — неафіцыйны тытул «вядомы»? Цікава пагартыць старонкі тэатразнаўчых водгукаў, назіраючы, як усё больш значным робіцца імя, важным — уклад рэжысэра ў мастацтва народа, а журналістам і крытыкам усё цяжэй шукаць свежыя словы і эпітэты ў гаворцы пра яго майстэрства. Творчасць Уладзіміра Караткевіча набыла вядомасць задоўга да «Білейных адрасоў і прывітан'яў», што прыходзіць як напамін пра значны адрэзак жыццёвага шляху: прафесійная крытыка Беларусі адзначала працу маладога мастацкага кіраўніка тады Магілёўскага драматычнага тэатра, калі яму ледзьве пераваліла за трыццаць. Імя рэжысэра У. Караткевіча з прыхільнасцю называлася на форумах тэатральнага аб'яднання, пра яго пісалі (а часцей гаварылі) крытыкі, асабліва параўноўваючы тэатр «да прыходу» і «ў час работы» яго ў Магілёве.

Творчай манерай Караткевіча стаў пошук драматургіі, што нясе глыбінныя пачуцці, значныя ідэі. На сцэне ён імкнуўся ўзнавіць свет эмоцый, даць аўтару магчымасць непасрэдна гаварыць з гледачамі. Класічныя творы, драматургія народаў СССР занялі тэатральную афішу Магілёўскага абласнога драматычнага тэатра стала і надоўга.

Здольнасць рэжысэра надзвычай тонка адчуць атмасферу твора, зразумець аўтарскія ідэі і імкненні прыцягнула да тэатра ўвагу беларускіх драматургаў, асабліва маладых. І Караткевіч з усёй шчырасцю і энтузіязмам аддаецца творчаму супрацоўніцтву з пісьменнікамі, адзначанымі не колькасцю напісанага, а цэпльнёй і непасрэднасцю першых п'ес.

На так званых «малых гастролях» у Мінску пазалетась глядач з цікавасцю ўбачыў на афішы невядомыя яму назвы: «Аперацыя «Мнагажэнец» А. Дзялендзіка і «Трывога» А. Петрашкевіча.

...Як гурба снегу, абрастае падрабязнасцямі і інсінуацыямі плётка пра разбэшчанае вучонага Бабачкіна, выходзіць за межы Інстытута аховы нервовай сістэмы, дзе распрацоўваюць праблему XXI стагоддзя. Любоўныя прапановы дасягаюць Бабачкіна нават у бальніцы, дзе ён хоча адпачыць, сімуляючы інфаркт. Востра камедыйны сюжэт «Аперацыя» разгортаецца імікліва ў яркіх спэціфічных дыялогах і чаргаванні выразных мізансцен. Ад гумару і мяккай іроніі да гратэску сатырычных сцен, сарказму, буфанады і карыкатуры — вось арсенал камедыйных сродкаў, скарыстаных аўтарам і па-майстэрску акцэнтаваных рэжысэрам.

Яркія акцёрскія работы сведчылі аб увазе рэжысэра не ад аднаго толькі дзеяння: характары дзеючых асоб былі распрацаваны з надзвычайнай стараннасцю. Гэта адна з рысаў творчага метаду Караткевіча — раскрыць усе адценні аўтарскай задумы і даць магчымасць выявіцца акцёрскай індывідуальнасці. Мастацкае палатно такім чынам набывае шматфарбнасць і філасофскую глыбіню, драматургічна ўздзейнічае ўсімі магчымасцямі жанру. Тады ў спектаклі паводле сатырычнай камедыі А. Дзялендзіка рэжысэр паказаў здольнасць вытрымліваць логіку вобразаў не прасталінейна расстаўляючы носьбітаў добра і зла, а паступова, з развіццём дзеяння адкрываючы і высвятляючы ўсю

складанасць асобы героя, незалежна ад яго значнасці.

Выявіўшы здольнасць па-майстэрску давесці да залы ўсю глыбіню трагедыйнага матэрыялу, ці падтэкст камедыі, Караткевіч не хавае свае схільнасці да твораў лірычных, багатых на характэрныя чалавечыя адносіны і поўных адчування паэзіі жыцця. З ліку спектакляў, што адкрываюць нам лепшыя маральныя якасці жанчыны, найбольшую прыхільнасць аматараў тэатра набыла пастаноўка «Каса Марэ» паводле І. Друцэ.

Ужо афармленне спектакля, святло і мелодыі настройвалі на прадчуванне нечага шчырага, жыццярадаснага, чыстага. Лёс маладзіцы Васілуцы (выключна эмацыянальная акцёрская работа Нэлі Караткевіч у Магілёўскім тэатры) даў рэжысэру магчымасць акцэнтаваць увагу на самых прадлеглых настройках: ад апантанасці любоўных сцен да трагізму адзіноты салдацкай удавы. Караткевіч зрабіў героем спектакля паэзію кахання. І гэты выбар узрушвае гледачоў, настройвае на роздум аб вартасцях і ідэалах, аб нашых маральных асновах і сіле пачуццяў. Зладжанасць акцёрскага ансамбля, логіка раскрыцця характараў, іншыя прыкметы прафесійнага майстэрства дапаўнялі меркаванне, што перад намі рэжысэр сур'ёзны і перспектывны — такую ацэнку атрымала праца Уладзіміра Караткевіча на абмеркаванні здабыткаў калектыву Магілёўскага тэатра секцыяй крытыкаў Беларускага тэатральнага аб'яднання.

Калі летась Гродзенскі драматычны тэатр узначаліў таленавіты малады акцёр Уладзімір Мішчанчук, Караткевіча запрасілі ў Нёманскі край. Перспектывы, што адкрываюцца калектыву творчай моладзі, заўсёды вабяць, даюць натхненне, ствараюць адваедны настрой. З энтузіязмам узліся гродзенскія артысты за першую работу пад мастацкім кіраўніцтвам Караткевіча «Аптымістычная трагедыя» У. Вішнеўскага стала для іх школай прафесійнай вучобы і творчага выхавання. Сезон пачаўся паспяхова, прыхільнасць аматараў тэатра, зычлівасць маладога гродзенскага гледача акрыляюць рэжысэра, і яго працоўныя планы сведчаць пра новы этап у творчасці. Самакрытычна азіраючы зробленае, Уладзімір Караткевіч застаецца такім жа ўзніслым і лірычным, непрыхільным і імклівым, як і ў гады юнацтва, вучобы ў народнага артыста БССР Іосіфа Папова, у дні настойлівай працы і першых поспехаў. Але з'явіліся і новыя рысы: пачуццё адказнасці за ўвесь калектыв, за кожнага са стваральнікаў мастацкай з'явы, імя якой — спектакль. І яшчэ — стрыманасць, ашчадлівасць, якая праяўляецца ўжо ў выбары п'есы. Хоць Караткевіч ніколі не імкнуўся «выявіць сябе» нават за кошт штукарсства, але цяпер, як ніколі раней, рэжысэр хоча, каб кожная работа калектыву давала магчымасць выказаць тое запаветнае, чым жыве кожны акцёр, яго равеснік і юнак, што ўпершыню выходзіць да гледача. Гэта запаветнае, дарагое, вялікае — ідэал жыцця, выказаны пісьменнікам, сучасны ідэал сэрца акцёра і пастаноўшчыка, хацеў бы данесці да гледача Уладзімір Караткевіч, рэжысэр сталы і таленавіты.

Уладзімір ІСКРЫК.

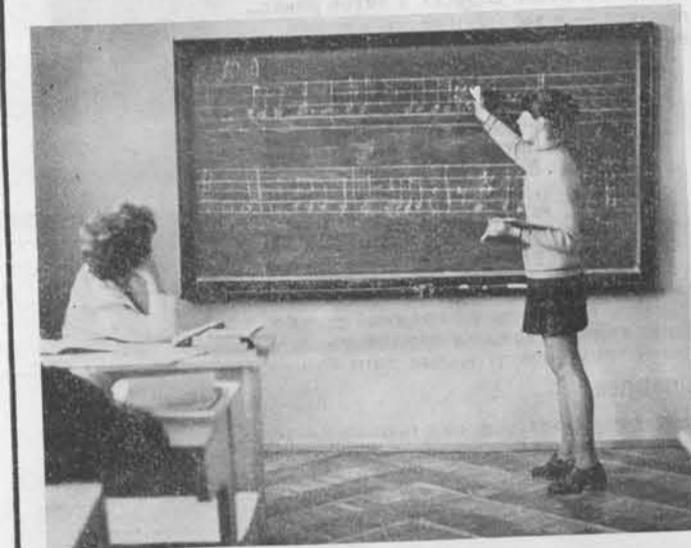
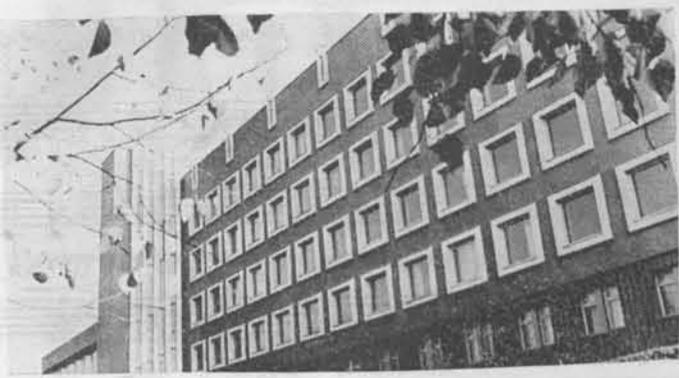
СУВЕНІРЫ ЕДУЦЬ ЗА МЯЖУ

Роботнікі фабрыкі мастацкіх вырабаў Міністэрства мясцовай прамысловасці БССР адгрузілі ў Чэхаславакію вялікую партыю сваёй прадукцыі.

Чэхаславацкія гандлёвыя фірмы заказалі ў Мінску арыгінальныя паночаканкі з адлюстраваннем краявідаў Беларусі. Адказны заказ быў выка-

наны ў тэрмін. Да новага года на прылаўках магазінаў Прагі і Браціславы з'явіліся сувеніры з Беларусі.

Вырабы мінскіх умельцаў не ўпершыню купляюцца замежнымі краінамі. Толькі летась фабрыка адправіла іх у Польшчу, Швецыю, Данію і ФРГ.

Пасля гастрольных паездаў у Чэхаславакію, Венгрыю, Балгарыю і ГДР кампазітар і дырыжор нацыянальнай оперы Кубы Раберта Санчас Ферэр прыбыў у Мінск. Вось што сказаў кубінскі госць:

— У Мінск я прыехаў, каб дамовіцца аб выкананні маёй сімфанічна-вакальнай пазмы «Хатынь». Павінен сказаць, што напісаць такі твор за кароткі тэрмін — паўтара месяца — я змог толькі дзякуючы сяброўскай дапамозе беларускіх калегаў — старшыні Саюза кампазітараў БССР народнага артыста СССР Р. Шырмы, кампазітара С. Картэса і іншых таварышаў. Яны падабралі тэксты для музыкальнай пазмы, пазнаёмілі з беларускай народнай музыкай, з народнымі галашэннямі, якія так патрэбны былі пры напісанні твора аб Хатыні. Пабываў я ў Хатыні, у музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Даведаўся многае аб гераізме беларускага народа, аб трагедыі, якую давялося перажыць людзям у гады фашысцкай акупацыі. Уражанне было настолькі моцнае, што музыка сама прасілася для выказвання пачуццяў.

«Хатынь» будзе ўпершыню выканана ў верасні 1976 года. Гэтым творам мяркуецца адкрыць наступны канцэртны сезон у Беларускай філармоніі. Дырыжыраваць будзе Юрый Яфімаў. Мне асабліва прыемна, што «Хатынь» упершыню прагучыць на беларускай зямлі, якой яна прысвечана. Сімфанічна-вакальная пазма прынята да выканання і ў Рызе. Там будзе дырыжыраваць Рамуальд Кальсанс.

Мой прыезд у Мінск і сустрэчы ў Саюзе кампазітараў рэспублікі, спадзяюся, паслужаць далейшаму расшырэнню кантактаў паміж дзеячамі мастацтваў Кубы і СССР. Наш Саюз пісьменнікаў і артыстаў паставіў перад сабой задачу пазнаёміць кубінскіх слухачоў з музыкай народаў сацыялістычных краін. У мінулым годзе мы правялі першы такі фестываль музыкі ў Гаване. Цяпер пачалі штотыднёвыя гадзінныя перадачы па радыё твораў сучасных кампазітараў Саветаў Саюза, Балгарыі, Польшчы і іншых краін сацыялістычнай садружнасці. У час сустрэчы ў Саюзе кампазітараў БССР мы абмеркавалі, як лепш прадставіць на Кубе беларускую музыку.

— У нашай краіне кожны год, — сказаў у канцы гутаркі Р. С. Ферэр, — праводзіцца творчы конкурс на лепшы музычны і літаратурны твор. Я прадставіў сваю работу «Хатынь», яна адзначана прэміяй. Узнагарода для мяне азначае прызнанне не столькі заслуг аўтара, як гераізму беларускага народа, яна — даніна павагі героям, якія перамаглі фашызм. Іменна гэта мне асабліва прыемна.

Адна са старэйшых сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў нашай рэспублікі — Мінскае музычнае вучылішча імя М. Глінкі. Яно было заснавана ў першыя гады Савецкай улады і называлася тады Беларускае дзяржаўнае музычнае тэхнікум. У 1939 годзе на базе опернага і балетных класаў гэтай навучальнай установы была арганізавана студыя оперы і балета, якая стала асновай для стварэння ў 1933 годзе Беларускага тэатра оперы і балета.

Сотні выпускнікоў вучылішча працуюць сёння на ніве культуры: педагогамі дзіцячых музычных і агульнаадукацыйных школ, кансерваторый, музвучылішчаў, музычнаўчэбных кіраўнікамі народных калектываў і гурткоў мастацкай самадзейнасці, раённых, гарадскіх, сельскіх дамоў культуры і клубаў.

Больш як 600 навучэнцаў штодзённа запаўняюць утульныя вучэбныя класы новага будынка вучылішча, каб глыбей спазнаць чужоўны свет музыкі, а затым несці ў масы музычную культуру.

Дружны калектыв выкладчыкаў аказвае пастаянную метадычную дапамогу дзіцячым музычным школам Міншчыны ў паляпшэнні і ўдасканаленні навучальнага працэсу, дапамагае ў рабоце народных універсітэтаў культуры.

НА ЗДЫМКАХ: вучэбны комплекс музычнага вучылішча імя Глінкі; выкладчыца М. СТАНКЕВІЧ праводзіць заняткі па класу фартэпіяна; будучыя скрыпачы; тут ідзе выкладанне тэорыі музыкі; педагог А. ШЭПЕЛЕВІЧ займаецца з вучаніцай 3-га курса Н. ВОЙЦІК-ВІТКОўСКАЙ.

Фота М. ЗАЛАТЫХ, К. ЯКУБОВІЧА.

НЕЛЬГА было не спыніцца. І я спыніўся. Адзін крок да кніжнай паліцы — працягні руку і... Але — неруш! З вокладкі глядзелі на мяне вочы жанчыны, нібы казалі — неруш...

Пазней я даведаўся, што на вокладцы аднаго са зборнікаў Рыгора Барадзіліна сапраўды здымак вачэй жанчыны — яго маці. Так і ўрэзалася ў памяць гэта вокладка. І калі зараз я чую нешта, што датычыцца пазта, заўсёды ўваччу — кнігарня, паліца і томік вершаў «Неруш».

Неруш ранішні —
роднае слова,
Мне шукаць цябе, покуль гляджу,
Пад зялёным крылом верасовак,
Пад крысам і спякоты й дажджу.

Гэта было маё першае знаёмства з чужоўным пазтам, калі чатырнаццацігадовым юнаком я адчуў, што, акрамя прыгодніц-

НЕРУШ МАТЧЫНАГА СЛОВА

кіх гісторый Маўра, мне патрэбна яшчэ нешта. І кожная новая кніжка стала для мяне святам, якога даводзіцца чакаць не так доўга — кожныя два-тры гады Рыгор Барадзілін выдае па кнізе.

І вось у маіх руках важкі томік у прыгожай, вясёлкавага колеру, супервокладцы. «Святая пчаль». На тытульным лісце — «Старонкі з кнігі». Кніжка толькі што з выдавецтва. Яшчэ густа пахне друкарскай фарбай. Хрумсціць старонкамі. Разгарнуць наўгад і... знаёмыя, палюбішыся радкі.

Пад полазам белым,
з інелай падковай
Галінкай азябляю
крохне — хрусь,

Як яблык, крамянае і хрупаткое
Слова марознае: «Беларусь».

Гартаючы старонкі зборнікаў Рыгора Барадзіліна, я пабываў у розных кутках Радзімы. З малым студэнцкім запалем «лапацілі» збожжа на цалінных зернетаках, і нам усміхаўся маладзік над стэпам. Бачылі, як «Адам і Ева капаюць бульбу ў тайзе», дзесьці ля Ленкарані сустракалі нашых буслоў. Але ніколі не праміналі зазірнуць на Ушачыню — радзіму Рыгора Барадзіліна. З яго вершаў пра родныя мясціны я даведаўся пра Ушачкі край больш, чым у любым даведніку. Ён адкрыў мне пахі і гукі беларускай зямлі.

...Пагоднела неба справедчнае,
Аглухлае ад грывот.
І, нібы бурштын,
Прасвечвала
Праменне іскрысты мёд.

Але нішто так моцна не ўражвала, як яго вершы пра вайну, пра партызаншчыну. Ён з таго пакалення, што падрываўся на пасляваенных мінах. Іх з сумнай усмешкай называлі «мінёрамі». Але настаў час, і ад імя гэтых хлопцаў пазт напісаў пра вайну, на адлегласці гэтага часу асэнсавашы подзвіг беларускага народа.

Доўга ў сходнях сэрца блукала
І скаланула спакою дол
Слова глухое, як тол,—
БЛАКАДА.

Пазма «Блакада» — боль і плач па загінуўшых, гімн — пераможцам.

Паззія Рыгора Барадзіліна — з'ява ў беларускай літаратуры незвычайная. Па сваёму багаццю жывымі фарбамі і сокамі беларускай прыроды, яна ідзе аднекуль з глыбінь — ад язычаскага пакланення агню, вадзе, дрэву. Адсюль і вялікая ашчадлівасць да роднага беларускага слова, матчынага слова.

Ад абразы, ад позірку злога,
Шлях забытаўшы для насляння
Неруш ранішні — матчына слова,
Мне, як бору, цябе засланяць.

Зборнік выбраных вершаў Рыгора Барадзіліна — чужоўны падарунак аматарам паззіі.

А. ДУБАТОЎК.

З КАТОРТЫ МУЖНЫХ

[Заканчэнне. Пачатак на 6-й стар.]

НЕПАКАРОНЫ

Адзін з вядомых дзеячаў дзекабрыскага руху — Іван Гарбачэўскі. Дзяцінства і юнацтва рэвалюцыянера прайшлі ў Віцебску.

Пасля смерці маці Іван Гарбачэўскі стаў наследнікам невялікага маёнтка. Але ён адмовіўся ад спадчыны і даў сваім сялянам волю.

Няма нічога дзіўнага ў тым, што афіцэр артылерыі Іван Гарбачэўскі ўжо ў свае 23 гады быў прыняты ў дзекабрысцкую арганізацыю — «Таварыства аб'яднаных славян». Будучы паслядоўным у сваёй нянавісці да царска-прыгонніцкага ладу, ён вёў актыўную прапаганду ідэі свабоды сярод салдат. Калі «славяне» аб'ядналіся з Паўднёвым таварыствам, Гарбачэўскі стаў сувязным звяном паміж афіцэрамі-артылерыстамі і Васількоўскай управай таварыства. Дарэчы, гэта было адно з самых актыўных рэвалюцыйных звенняў усёй арганізацыі. Бясстрашны чалавек, перакананы рэвалюцыянер, Іван Гарбачэўскі імкнуўся з групай аднадумцаў узняць на дапамогу паўстаўшаму Чарнігаўскаму палку іншыя часці. Але гэта не ўдалося.

Царскія суддзі патрабавалі для Гарбачэўскага пакарання смерцю, якое было заменена вечнай катаргай.

Доўгія гады катаргі, а затым ссылкі не зламалі вольналюбівы дух Гарбачэўскага. Ён уважліва сачыў за рэвалюцыйным рухам у Расіі, чытаў забароненыя царскай цензурой часопісы Герцэна «Колокол» і «Полярная звезда». Гарбачэўскі адмовіўся прыняць царскую амністыю і назаўсёды застаўся ў Сібіры. Тым самым ён, як і многія іншыя дзекабрысты, яшчэ раз пацвердзіў, што застаецца непрымірым праціўнікам царызму.

БРАТЫ-ЗМАГАРЫ

Сярод тых, хто звязаў сваё жыццё з дзекабрыстамі, быў і чыноўнік інтэнданцтва 2-й арміі Сямён Юшнеўскі. Ён нарадзіўся 1 лютага 1801 года ў Магілёве, затым вучыўся ў Маскоўскім універсітэцкім пансіёне. Прыклад старэйшага брата генерала-інтэнданта А. Юшнеўскага, аднаго з кіраўнікоў дзекабрыстаў,

які затым быў сасланы на катаргу, а таксама некаторых прагрэсіўных выкладчыкаў пансіёна, аказаў вялікі ўплыў на фарміраванне светапогляду маладога Юшнеўскага. Ён вырашыў прысвяціць сваё жыццё барацьбе за новае справядлівае грамадства, за звяржэнне цара і адмену прыгоннага права. Вершы Пушкіна і рэвалюцыйных французскіх паэтаў былі яго любімымі творамі. У 1823 годзе ён быў прыняты ў Паўднёвае таварыства. Пасля арышту царскія жандары не маглі прад'явіць сур'ёзных абвінавачванняў Сямёну Юшнеўскаму. І брат яго, Аляксей Пятровіч, і іншыя дзекабрысты стараліся ў час следства аблегчыць лёс маладога рэвалюцыянера. Ды і сам ён быў цвёрды, не даваў паказанняў ні супраць сябе, ні супраць сваіх таварышаў па барацьбе.

Адседзеўшы свой тэрмін у казематах, Сямён Юшнеўскі быў звольнены з арміі. Ён жыў у вёсцы Хруставай Падольскай губерні. Мясцоваму начальству было загадана ажыццяўляць строгі нагляд за ім. Нягледзячы на сваё цяжкае становішча, пастаянныя праследаванні, Сямён Пятровіч шмат часу ўдзяляў народнай асвеце. Ён і тут, як мог, змагаўся.

Прайшло каля года пасля паўстання на Сенацкай плошчы ў Пецяярбургу. Расправіўшыся з дзекабрыстамі, імёны якіх удалося ўстанавіць у канцы 1825 і пачатку 1826 гадоў, Мікалай I запатрабаваў ад сваіх падначаленых высвятлення даных аб тых, хто яшчэ заставаўся на свабодзе, працягваў справу дзекабрыстаў.

Быў дадзены загад звальняць прагрэсіўных афіцэраў з арміі ў адстаўку. Такім чынам быў выгнаны з арміі паручнік Лукашэвіч, ураджэнец Магілёўскай губерні. Асабліва ўвага была звернута на дзейнасць карнета 3-га ўкраінскага ўланскага палка, ураджэнца Клімавіцкага павета Магілёўскай губерні Ціта Камар-Забажынскага.

Сярод дзекабрыстаў было нямала і іншых ураджэнцаў Беларусі. Іх жыццё і справы — адна з гераічных старонак рэвалюцыйнай гісторыі нашай краіны.

М. МЕЛЬНИКАУ,
дырэктар Крычаўскага краязнаўчага музея.

БЕЛОРУССИЯ

Слова Н. ДОБРОПРАВОВА.

Музыка А. ПАХМУТОВОЙ

СПОКОЙНО, ПРОСТО

mp

Бе_лый а_ист ле_тит, над бе_ле_сым По_лес_ьем ле_тит...

Бе_ло_рус_ский мо_тив в пес_не ве_рес_ка, в пес_не ра_кит. Все зем_ля при_ня_ла — и за_бо_ту, и лас_ку, и пла_мя,

са_мой пер_вой те_бе при_хо_ди_лось встре_чаться с вра_га_ми.

Принев:

Мо_ло_дость мо_я, Бе_ло_рус_си_я.

Пес_ня пар_ти_зан, сос_ны да ту_ман.

Пес_ня пар_ти_зан, а_ла_я за_ря...

Мо_ло_дость мо_я, Бе_ло_рус_си_я... А...

ff *mp* *p*

(Закр. тит.)

Белый аист летит, над белесым Полесьем летит...
Белорусский мотив в песне вереска, в песне ракит...
Всё земля приняла — и заботу, и ласку, и пламя,
Самой первой тебе приходилось встречаться с врагами.

ПРИПЕВ:

Молодость моя,
Белоруссия.
Песня партизан,
Сосны да туман.
Песня партизан,
Алая заря...
Молодость моя,
Белоруссия.

Наша память идет по лесной партизанской тропе,
Не смогли зарости эти тропы в народной судьбе...
Боль тех давних годин в каждом сердце живет и поныне,
В каждой нашей семье плачут малые дети Хатыни.

ПРИПЕВ.

Белый аист летит над Полесьем, над тихим жнивьем...
Где-то в топи болот погребен остывающий гром.
Белый аист летит, все летит над родными полями,
Землю нашей пюбви осеняя большими крылами.

ПРИПЕВ.

(порт)

Штогод федэрацыя спартыўных журналістаў БССР і рэдакцыя газеты «Физкультурник Белоруссии» вызначаюць дзесятку лепшых і найбольш папулярных спартсменаў рэспублікі. У пераднавагоднім апытанні прынялі ўдзел карэспандэнты цэнтральных газет, журналісты рэспубліканскіх перыядычных выданняў, радыё і тэлебачання.

У анкетах журналістаў, што ўдзельнічалі ў конкурсе, спартсменам № 1 1975 года названы чэмпіён і рэкардсмен свету па цяжкай атлетыцы **Валерый ШАРЫЙ**.

Па колькасці набраных ачкоў наступнымі былі: 2. **Уладзімір ЗУБКОУ** (класічная барацьба). 3. **Мікалай АСТАПКОВІЧ** і **Віктар ВАРАБ'ЕУ** (вяславанне на байдарках і каноэ). 4. **Ала ФЕДАРЧУК** (лёгкае атлетыка). 5. **Вольга КОРБУТ** (спартыўная гімнастыка). 6. **Алена БЯЛОВА** (фехтаванне). 7. **Аляксандр ГРЫГОР'ЕУ** (лёгкае атлетыка). 8. **Уладзімір ГУРНЫ** (парашутны спорт). 9. **Анатоль КЛЯБАНАУ** (воднае пола). 10. **Мікалай ГРЭБНЕУ** (лёгкае атлетыка).

У параўнанні з мінулым годам званні лаўрэатаў захавалі толькі У. Зубкоў і В. Корбут.

Па даўняй традыцыі навагодняе свята не абыходзіцца без карнавалаў, жартаў, народных гулянняў.

ГУМАР

— Мне хацелася б купіць сучасны будзільнік.

— У нас ёсць якраз тое, што вам трэба. Зірніце на гэту мадэль. Спачатку ён звоніць, як звычайны будзільнік. Калі вы працягваеце спаць, уключаецца сірэна, пасля раздаецца гук артылерыйскага залпа. Нарэшце, на ваш твар выліваецца шклянка халоднай вады. Калі ж усё гэта не да-

памагае, ён звоніць да вас на работу і паведамае, што вы хворы грыпам з высокай тэмпературай.

— Значыць, вы кажаце, што ў вас знікла жонка?

— Так, пан камісар. Два гады назад.

— І вы толькі цяпер заяўляеце?

— Я ніяк не магу гэтаму паверыць.

ЕЛКІ ў ШВЕЦЫ

Стройныя маладыя елкі зазеленелі на схілах Скандынаўскіх гор на поўдні Швецыі. Гэтыя вечназялёныя прыгажуні на дзіва падобны на сваіх сясцёр з беларускіх лясоў. І не вы падкова — яны і ёсць родныя сёстры. А «прыехалі» елкі за граніцу... у пасылках з насеннем.

Гісторыя з'яўлення беларускіх елак на Скандынаўскім паўвостраве такая. Развіццё хіміі выдзеліла елку як галоўную лясную пароду, што дае найлепшую цэлюлозу, з якой робяцца папера, тканіны і дзесяткі відаў іншай прадукцыі. Шведскія вучоныя наладзілі ёй своеасаблівы экзамен на права быць галоўнай пародай ствараемых на поўдні краіны новых лясоў. Тут вырошчваліся елкі з усіх еўрапейскіх краін. Перавага была аддадзена беларускім — яны аказаліся найбольш зімаўстойлівымі і прадуктыўнымі. Елкі нашых лясоў хутка растуць, 80-гадовыя дрэвы дасягаюць 35 і больш метраў.

Шведскія вучоныя найбольш цэняць насенне елак, якія растуць у раёне горада Стоўбцы і ў Прыдзвінні, дзе кліматычныя і глебавыя ўмовы амаль такія ж, як і на поўдні Скандынавіі.

— Ужо многія гады, — гаворыць начальнік аддзела лесаўпарадкавання Міністэрства лясной гаспадаркі Беларусі У. Швец, — мы адпраўляем у Швецыю па 5—8 тон насення елкі. На поўдні Швецыі яны ўжо занялі каля 100 тысяч гектараў схілаў гор.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44. ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-02-80, 33-03-15, 33-01-97, 33-15-15.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі. Зак. 01.